

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

7 de Quibus testari possumus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

haber locum ius accrescendi. l. 1. §. 2. C. de test. mil. l. si filius qui par-
 11 tri 42. §. Papinianus. de bon. liber. P. Contra quam in paganorum
 testamentis receptum sit. l. 1. §. si ex fundo. de hered. inst. P. cum
 sim. Quamquam si per quotas diuersis hereditatem relinquat, in-
 telligatur in illas quotas voluisse hereditatem suam diuidere, &
 ita intestatus non fit pro parte. l. 3. C. de testa. mil. Potest & supra
 dodrantem legare, vel fideicommissum supra vi. es patrimonii, mi-
 12 nitur, l. in testamento 12. C. eod. ¶ Persona ¶ militis, qui disponit,
 consideratur, vt is iam sit in numeros & ordinem militum alle-
 ctus cinctus. vel statim cingendus, extra tyrocinium. l. ex eo tem-
 pore 43. §. l. filiusfamil. 44. de milit. testa. vere miles armate mili-
 tie, non scriuarii vel notarii militum. l. scriuarios 16. C. eod. Nisi
 & quidam castra sequantur necessario, & hostili terra degentes,
 eodem mortis periculo, & pugnandi necessitate teneantur. Tunc
 enim & illi, communicato priuilegio eorum, qui republicam
 defensionis sunt eodem iure vtuntur, etiam si sacramento militari
 non fuerint constituti, leg. si. de milit. testa. P. l. de bon. posse. ex re-
 13 sta. milit. P. ¶ Quando ¶ enim quis in militia decedit, videtur
 quodammodo tunc, quæ non militaria sunt, iure militari firma-
 re, si eo tempore aliquid addiderit testamento prius facto cum
 paganus esset, vel si id legi tunc fecerit vel signauerit: nam tunc
 sit ex pagano, etiam minus solemniter, militare, perfectum & iu-
 14 ritum, §. sed & si quis, de mil. test. ap. Inst. l. idem que 9. l. in fraudem,
 16 §. test. amicum. l. tributum militum 21. §. 1. de milit. test. P. ¶ Qui
 15 tamen ¶ in hostium venit potestatem captus, nec iure militari
 testari potest, l. facere 10. eodem. P. nec communi, l. eius qui apud
 hostes, de test. am. P. quia hostium seruus factus. §. 2. de iure perf.
 hostes 24. de capt. & post. l. reuer. P. & in capax factionis actiue tes-
 tamenti.

14 ¶ Requiritur ¶ item in eo, qui iure militari vult disponere, vt
 egressus sit ætatem impuberem: quia indignum vilius est tem-
 poribus, eum, qui nondum stabilem mentem adeptus est, pro-
 pter priuilegium militum, sapientium hominum iura pertractare.
 Et in tam tenera ætate, ex tali licentia, parentibus forte suis, vel
 aliis propinquis nocere, propriam substantiam extraneis relin-
 quendo, l. fin. §. l. si Rufinus 4. C. de testa. mil. 30. §. 1. de milit. testa. P.
 15 l. 3. de manum. test. P. Extra hanc ætatem pupillarem, & surdus,
 & mutus, milites iure militari testari possunt, cum & nutu illis
 liceat hereditatem suam relinquere, §. quando, de milit. test. am. l.
 16 4. eod. in P. ¶ Nam ¶ obest, vt diximus, potestas paterna huic tes-
 tamento militari: ideoque si miles, qui sui iuris est, & in expedi-
 tione testamentum condiderit, se in arrogationem vel adoptio-
 nem dederit, testamentum eius irritum non fit, sed valet, vt eius
 quoque, qui existens in potestate condiderit, & emancipatus
 postea fuerit, §. denique est, eo. l. miles filius 23. §. 1. idem est, §. l. si
 pater 24. eo. P. l. 1. §. sed si filiusfamil. de bonor. poss. secum. tab. P.

16 ¶ Quamuis ¶ testamentum iure communi factum, capitis mi-
 nutatione tollatur, §. alio. §. non tantum quib. mod. test. insti. De for-
 mula & modo testamenti militaris, non est quod dicamus: cum
 dictum sit, nullam constitutam fuisse, l. si a fratre suo 14. C. de testa.
 milit. Faciant, inquit Vlpianus, l. 1. de milit. testa. l. in fraudem 16. §.
 sicut eo. rit. P. l. milites. C. eod. testamentum milites quomodo volunt,
 faciunt quomodo poterunt, sufficitque ad bonorum suorum diuisionem
 faciendam, nuda voluntas testatoris. Id est, voluntas sine solemnitate.
 Et Papinianus, l. miles si testamentum 36. §. l. eius militis 55. §.
 fin. de mil. testa. P. militis testamentum sola perficitur voluntate. Quo-
 17 modocunque eam exprefferit, vel literis, vel etiam notis intelli-

gibilibus, Lucius Titius 41. eod. ¶ Itaque ¶ animaduertendum
 est hic constare debere non obstante omni priuilegio: primum,
 an voluntas aliqua fuerit militis, quæ dicitur voluntas eius: nam
 non omne quod a milite dictum est, voluntas erit testamentaria:
 vt si dicat ioco commilitoni, ego te heredem facio, tibi omnia
 mea bona relinquo. Serio enim hæc nisi dicantur, non faciunt in-
 stitutionem, l. diuus Traianus 2. de milit. test. P. §. plane. eod. tit. apud
 Inst. 2. Dum constat voluntatem seu testamentum esse, in qui-
 18 tendum est, an illa voluntas, illudve testamentum fuerit illius
 militis, de cuius successione agitur, an vero suppositum fuerit,
 d. l. diuus, §. l. Lucius Titius & d. §. plane. Idcirco duo saltem testes
 necessarii sunt, vel qui dicant militem ita disposuisse, glo. in l. 1. in
 ver. nuda de milit. test. tunc, si de his constet, & quod factum in
 expeditione, & si intra annum de eo postea agatur, iam ratum erit.
 Nec merendum est a querela inofficiosa, quæ contra illud
 nota non irritat, l. si. C. de inoff. testa.

18 ¶ Et ¶ potest filium, si sciat se habere, præterire miles, leg. sicut

ceri 9. de testa. milit. C. & filio emancipato & exheredato pupil-
 lariter substituire, leg. miles ita heredem, §. exheredato, de milit. te-
 sta. P. Sed de substit. militari Deofaue alibi, in substituit. & he-
 reditatem dare etiam in codicillis directo, l. milites, eod. tit. P. quæ
 omnia iure priuilegii permittuntur. Quemadmodum quando
 illis permittitur heredes instituere deportatos, & eos fere, qui
 testamenti factionem non habent: exceptis seruis penæ, l. neque
 enim 14. §. deportari, de milit. testa. P. & aliis, quorū institutionem
 lex eis specialiter prohibuerit, l. ex testamento militis. C. de test. mil-
 it. Vt apud Triphoninum Iurisc. Mulier, in quam turpis suspitio
 cadere potest, nec ex testamento militis aliquid capere potest, vt
 Adrianus rescript. l. miles ita heredem 42. §. mulier, de milit. testa. P. l.
 mulierem. de his quib. vt ind. P. l. 2. de dona. inter vir. §. vx. C. Nec
 tutorem ei, qui in aliena potestate est, miles dare potest, d. §. mulier. §.
 l. cum fil. in familias 29. de milit. test. P. l. 2. de test. iur. P. l. impuberi,
 de admin. iur. P.

¶ Effectus ¶ testamenti militaris est, qualis ex testamento alio
 valido sequi solet, aditione facta, in excipiendis & mouendis ac-
 tionibus debitorum & creditorum, legatiorum & fideicom-
 19 missatorum, l. sic certarum 18. §. Iulianus, l. si a milite 30. in prin. §. §.
 edictum, de milit. testa. P. ¶ Rationes ¶ porro horum priuilegio-
 20 rum principaliter sunt. Prior suadet remitti militibus iuris so-
 lemnia in condendo testamento, ob nimiam militum imperi-
 tiam, quam vocant aliquando leges simplicitatem. §. 1. eod. l. 3. C.
 eod. l. 1. eod. P. milites enim magis arma, quam leges scire expedit
 ciuiles, l. si. C. de iure delib. Secunda, quia quamuis sciant solemnia
 requisita milites, tamen locus hostilis & necessitas vigens pug-
 nandi, non patitur nec permittit illis adhibere: sæpe enim
 miles animam efflans, testamentum incipit, scribit, & non per-
 ficit, morte præuentus, l. milites, C. de test. milit. Et maritus, cum in
 ipsa acie donasset ciuitate cohortes Camertum, idque aduersus
 leges factum esset: vere tamen & egregie se excusauit, inter ar-
 morum strepitum se iuris ciuilibus leges exaudire nō potuisse, Val.
 Max. lib. 5. c. 1. Postrema, fauor est militiæ, & republicæ. Qui
 enim se pro republ. deuouent, digni sunt vt cum iam vltimum
 vale pro reipub. defensione dicunt, aliquo priuilegio donentur
 testandi, l. milites. C. de loca. Et qui in vno grauatur, in alio releua-
 ri debet, reg. iuris, secundum naturam.

De quibus Testari possumus. Cap. 7.

- 1 Testari de quibus liceat, & seq.
- 2 Ecclesiastici fructus beneficiorum cuius sint, & quibus dispen-
sandi.
- 3 Testari num possint mero iure clerici.
- 4 Beneficia ecclesiastica iure successionis hereditaria non debentur.
- 5 Restitutionsi subiecta non possunt in testamentum grauari ve-
nire.
- 6 Alienares quomodo relinquere vel legari possint.
- 7 Testamenti relicta & mandata debent esse secundum ius, & bo-
nos mores.

¶ Communis ¶ in omni specie testamentorum est quæstio, de
 quibus rebus testamentum fieri possit, quæ iure institutio-
 nis relinqui, quæve mandari & statui possint. Et ideo paucis hæc
 quoque, & summo digito, indicabimus: de omnibus suis rebus
 mobilibus & immobilibus, & nominibus, testari quemlibet pos-
 se, nisi aliquo iure prohibeatur. Duo sunt in perficiendis actibus
 necessaria, voluntas & potestas, l. multum inter est. C. si quis ali. vel
 sibi. Et in vltima efficaci voluntate, oportet testatorem & velle,
 & posse quod velit: possumus autem, quod natura, facto, iure
 possumus, vt contra, dispositio testamentaria non admittitur de
 eo, quod natura & impossibilitas facti, & iuris respuit. Hereditas
 successio est de eo, quod defunctus habuit, l. hereditas, de reg.
 iur. l. nihil aliud. de verb. sign. P. neque plus iuris transferri potest
 in successores, quam defunctus habuerit, le. nemo plus iuris, §. l.
 nemo plus commodi, de reg. iur. l. traditio, de acquir. rer. dom. P.

¶ Quare ¶ nemo iure testari poterit de rebus ecclesiasticis, 2
 vel ex ecclesia, pendente sua administratione quæstus, ca. 1. de te-
 sta. ca. 1. de pecul. clerico. auth. licentia, de episc. & cler. C. ca. nulli du-
 bium, c. nulli fixum, 12. q. 5. potest tamen secundum receptū mo-
 rem testari beneficiarius ecclesiasticus de fructibus perceptis ex
 suo beneficio, secundum glo. in c. fin. de offi. ordin. in Sex. quati
 ibi sequitur Io. Andr. existimans sacerdotes esse beneficiorum
 possessorum vsu fructuariorum. Quod tamen improbat Panormita-
 nus, & tantum vsuarius ratus, neque de fructibus disponere iu-
 re posse pluribus docet, Pan. in c. 1. §. si de pec. cler. & in c. cum esset,
 Aaaa 2

de test. Cuius sententiam lubentissime comprobo, tanquam conuenientem diuinis & humanis functionibus. Neque puto in rebus ecclesiasticis curioni, vel priori vel antistiti quippiam aliud ex fructibus beneficii deberi præter victum & vestitum: reliqua esse pauperum, ministerio diuino mancipanda. *Habentes*, inquit D. Paulus, *alimenta & quibus regamur, his contenti simus*, 1. ad Cor. 6. Sunt canones, qui prohibeant expresse antistitibus, res ecclesie in proprios usus conuertere. Et primum quidem, ex rebus suæ ecclesie, sibi & suæ ecclesie seruientibus, esse necessaria subministranda, reliqua quæ superflua sunt, fidelibus ministranda, c. res ecclesie, c. nulli, c. si priuatum 12. q. 1. c. 3. de pre. Hæc fuit prima intentio eorum, qui venderunt propria bona, & obtulerunt Deo & ecclesie apostolica, vt communicarentur & diuiderentur singulis, prout cuique opus erat, *Actuum 4. c. pontificis 12. q. 3.* Et id eo bona ecclesie, bona pauperum dicuntur, c. aurum, c. gloria episcopi 12. q. 2. Quinimo Diuus Augustinus tradit, clericum præfectum ecclesie, si patrimonium aliunde habet, nihil ex ecclesia retinere debere sibi commissa, tanquam procurator, D. Augustin. ad Bonifac. cuius sent. refertur in c. si 12. q. 1. Quod & in canonicis apostolorum erat cautum, vt episcopus, ita demum pro necessariis ecclesie bonis participaret. Quod si ex aliqua causa iusta, proptia retineret, a sumibus ecclesie abtineret, c. precipimus, c. ex his ea q. Et de fructibus ecclesiasticis id ipsum expressum inuenio in concilio Antiocheno, ca. 35. *relatum in ca. episcopus 12. q. 1. Episcopus ecclesiasticarum rerum habet potestatem ad dispensandum erga omnes qui indigent, cum summa reuerentia & timore Dei, participet autem & ipse quibus indiget, si iam suis, quam in fructibus, qui ab eo recipiuntur necessariis visibus profuturis, ita vt nullus qualibet occasione fraudetur, iuxta sancti apostolum sic dicentem, habentes victum & vestitum, his contenti simus.* Quod si contentus his minime fuerit, conuertat autem res ecclesie in domesticos usus & eius commoda, vel agrorum fructus, non cum presbyterorum diaconorumque conscientia pertrahat, sed horum potestatem domesticis, aut propinquis, aut fratribus, sicutque iuris committat, vt per huiusmodi personas occulte res ledantur, synodo prouincia penas iste persoluat, &c. Proinde in concilio Agathensi, in ca. episcopi, de rebus 12. q. 1. ca. 1. ca. cum in officiis, cap. ad hac, de test. de istis testari vel cõtempatione ecclesie quæ sitis eos non posse, sic statutum est. *Episcopi de rebus propriis vel acquisitis, vel quicquid de proprio habent, hereditibus suis, si voluerint derelinquant: quicquid vero de provisione sua ecclesie fuerit, siue de agris, siue de fructibus, siue de oblationibus, omnia in iura ecclesie seruari censuimus.* In concilio Carthaginensi, 4. c. placuit 12. q. 3. c. relatum, in 12. c. quia nos 9. de test. Placuit, vt Episcopi, presbyteri, diaconi, vel quicumque clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore episcopatus vel clericatus sui agros & quacunque prædia nomine suo comparant, tanquam rerum dominicarum in maiora, criminis teneantur: nisi ad monachi eadem ecclesia conulerint. Si autem ipsis proprie aliquid liberalitate alicuius, vel successione agnationis euenierit, faciatis in de quod eorum propositio congruerit. Non enim iustum est, vt ecclesia, quæ suscepit extraneum, efficiat in alieno diuitem, & in suo retineat fraudatorem, c. sacerdotes 12. q. 4. ¶ Possent & hic disputare, neque nunc aliquomodo testari posse episcopos, vel curiones, vel ecclesiasticas personas, quæ se triplici voto Deo aditinxerunt, paupertatis, castitatis, & obedientiæ, nos de istis votis diximus in person. ecclesiast. si diaconi, subdiaconi, presbyteri fiant maxime paupertatis cuiuscunque sint ordinis clericali, & nominatim propriis renuntiat, si tales esse velint, quales se dici volunt, c. non dicatis, c. expedit, c. scimus, ca. nolo, c. habebat 12. q. 1. Nec enim ad excusationem pertinet, quod dicunt, vota monachorum esse: nam monachi, clerici olim non erant, c. generaliter 16. q. 1. glo. in c. a subdiacono 93. dist. Et clericis tamen, episcopis, & aliis, renuntiatio propriorum, professio paupertatis inposita est: potissimum in ecclesia occidentali orthodoxa. Nam in orientali aliquando propria habere cõcessum iis, qui ex coniugio ad clericatus & præposituras ecclesiasticas transferbantur, vt filios & vxores, quibus antea onerati erant, ex propriis retentis alere possent, c. precipimus 12. q. 1. Scio tamen aliam fuisse sententiam glossariorum, ad c. clericos 12. q. 1. Vbi duplici diffugio querit excusationem in peccatis scilicet, in ecclesia primitiua olim hoc fuisse verum, ac si dicat, hodie nequaquam, & laicos quoque propriis renuntiasse. Item, inquit iura quæ loquuntur, vt clerici renuntient, propriis, loquuntur de consilio. Quæ omnia mihi non probantur. Nam loquimur quidē & laicos aliquos, sicut qui sequerentur perfectionem a Deo prædicam, si vis perfectus esse, vade vende omnia que habes & da pauperibus, sponte sua veditisse, & ad pedes apostolorum retulisse, & aliis quidē recte de consilio dictum est,

vt si vellent venderent, nõ aut hoc illis lex faciendi posita. Quod expressum est a D. Petro, Actum quinto: *Ananias cur tenuit Sabbathanum cor tuum mentiri te Spiritui sancto & fraudare de pretio agris nonne manens tibi manebat, & vendidisti erat in tua potestate.* At clericis, qui Deo irreprehensibiliter militare cupiunt, & vitam Apostolorum eorumque; discipulorum imitari propriis insistent, maxime vita cõmunis, seu in cõmuni sine proprio necessaria, vt ait D. Clemens, epist. 4. c. dilectissimi 12. q. 1. & D. Ambr. libr. de fuga seculi, c. duo sunt, ea q. Quod aut hoc sit præceptum istis clericis, & non consilium, & q. is, qui pro opium habere voluerit, sit a clero pellendus, vide ex D. August. ca. certe ego sum 12. q. 1. Sed plura dicere superfedo, ne moueam bilem aliquorum: vide inter alii quid sentiant. Hoc mihi tamen verius videtur, nulla inuidia cuiusquam tactus & si velint curiones, ecclesiasticæque; persona sibi permitti de proptis retentis seu obuenientibus disponere, saltem abtineant ab ecclesiasticis, iuxta c. illi autem 12. q. 1.

¶ Ceterum, quemadmodum de bonis ecclesie permissum non est testari, multo magis nec de ipsis beneficiis possessis, quæ hereditario iure vel successione non defertuntur, c. 1. de success. prob. c. episcopus in 1. & c. pierig, c. Moyses & c. apost. 8. q. 1. c. presentium, c. conueniente, c. ex transmissa, de fili. presby. ca. consilium, de iure patron. Et si qui pontifices fuerint ex voluntate decedentium subrogati, illud factum est, vel ex auctoritate superioris, priuilegio concessio, vt concessum Moguntino episcopo, in c. petrus 7. q. 1. vel consensu eorum, qui electionem habent, nõ ratione electionis, sed per modum deliberationis & prouisionis, vt in c. si transmissus, 79. dist. Et in c. si Petrus 8. q. 1. Et fuit aliquando tempus, quo dominus ex successione voluit deferri Sacerdoti, Num. c. 3. vt quado sibi delegit tribum vnam Leuitici generis ad seruandam in tabernaculo, & Aaron filios, Exod. 28. 2. q. Leuit. 8. & Phinees & posteros ad sacerdotium, Num. c. 25. Sed postea idem de minus, cum impii filii ex bonis patribus generarentur, protulit hanc sententiam contra Heli sacerdotem, 1. Reg. c. 2. loquens loquutus sum, vt domus tua, & domus patris tui, ministraret in conspectu meo, & que in sempiternum. Nunc autem abisti hoc a me. Sed quicumque honorificauerit me glorificabo eum: qui autem contempnit me, erunt ignobiles, &c. Tradunt iura etiã §. 1. de defenso, c. in aurb. §. simili modo, quibus modum fin. l. si. de iure. & rat. distr. P. administrationes, quales sunt beneficiorum sollicitudines, non transire in successores, sed morte extinguunt, vt pote officia personalia, in quibus electa industria persona, quæ aliis non comunicatur, l. inter artis, c. §. de sol. P. §. Ea quoque, quæ lex maioris vel statuta defert proximioribus necessario potest mortem alicuius non possunt testamento distribui, vt subiecta restitutioni aurb. res que, c. comm. de leg. vt regnum, quod proximiori per genus defertur, c. grandi, de supp. negl. prelato. Nec potest testamentum auferre, quod lex alicui defert, arg. leg. si arrogator, de ado. P. Et si testamentum defertur, quod quis alicui reddere tenebatur, nihil de suo tradidisse videtur, in l. unum ex familia §. 1. de leg. 2. l. 2. de lib. & cor. libe. Videndus est, §. præter eade prohib. feud. alien. in visib. feud. gl. & Hostien. in ca. licet de voto. Et quomodo in hac regno successione sit consuetudo sequendo videtur gl. in c. Moyses 8. q. 1. in c. grandi libe. iure regni, de suppl. negl. prel. in Sex. Cõstetudo enim cum pro lege habeatur, l. nam & c. consuetudo, l. de quib. l. diurno, de leg. non dubium est, hanc, veluti ex lege, modum succedendi adici posse, §. 1. de eo, cui liber. caus. bona addic. & solum vim legis deferre successione, §. 1. de legi. agna success. tit. de senat. Terrul. ¶ In summa, heres in rebus alienis institui non potest nõ secus quam de rebus hereditate pactum fieri non potest, l. si de pact. conuen. Et si admittatur legatum de re aliena, & heredis in testamento, fieri potest id dicemus, non quidem in præiudicium domini, c. filius, de testam. sed vt ematur per heredem a domino, si vendere sponte velit, vel eo nolente, æstimatio persoluatur, l. cum alienam rem, c. de leg. §. non solum eo. tit. ap. test. Quod tamen idem non est, ac heredem facere de rebus alienis, cum nemo alteri testamentum faciat, neque heredem: excepto filio pupillo, cui singulari iure pater testamentum facit, c. 1. §. si. de test. in c. 1. de vulg. l. P. ap. §. sed nec impuberis, de inoff. test. in P. §. 1. de pupil. vt furioso exemplo pupilli, l. humanitatis, C. de imp. sub.

¶ Insuper, præ ea, de quibus voluntatem suam testator explicat, quæve fieri iubet, debet esse secundum bonos mores & honestatē. Nā quæ facta ladunt pietatem existimationem veracum diu nostram, & vt generaliter dixerim, inquit Papinianus, sicut qui fuit in potestate 15. de condit. inst. tit. P. que contra bonos mores sunt, nec facere posse credendum est. Et Modestinus, conditioni non esse parendum ait eius, qui ea conditione heres edem instituit, Si reliquias

